

Welke factoren zijn belangrijk voor zorgprofessionals?

Kennis delen en toepassen in de gehandicaptenzorg tijdens de coronapandemie

Professionals in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking hadden tijdens de coronapandemie - net als in andere zorgsectoren - nieuwe kennis nodig. Bijvoorbeeld over het voorkomen van besmettingen. Het snel delen en toepassen van deze nieuwe kennis was daarbij erg belangrijk. Welke factoren zorgden ervoor dat zorgprofessionals kennis deelden en konden toepassen? Waren deze factoren anders dan vóór de coronapandemie? En waren er verschillen in wat belangrijk was voor begeleiders en wat voor behandelaren? De Academische Werkplaats Leven met een verstandelijke beperking (AWVB) deed hier onderzoek naar, in samenwerking met de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN).

Belangrijkste conclusies

- Veel factoren die zorgprofessionals vóór de coronapandemie belangrijk vonden bij het delen en toepassen van kennis, vonden zij ook relevant tijdens de pandemie. Zoals zelf beslissingen kunnen nemen over het uitvoeren van eigen taken (professioneel leiderschap) en gebruiksvriendelijke hulpmiddelen en werkwijzen.
- Zorgprofessionals vonden sommige factoren tijdens de coronapandemie belangrijker dan vóór de pandemie. Zoals kennis delen door naasten, het introduceren van nieuwe werkwijzen door behandelaren (vakinhoudelijk leiderschap), en goed werkende toegang tot intranet en het elektronisch cliëntdossier.
- Begeleiders vonden eigenschappen van hulpmiddelen en werkwijzen om kennis te delen - zoals de gebruiksvriendelijkheid van een communicatiepaspoort - belangrijker dan behandelaren tijdens de coronapandemie. Dat gold ook voor de beschikbaarheid van medewerkers.
- Behandelaren hechtten tijdens de coronapandemie meer waarde dan begeleiders aan hun vakmanschap, hun eigen vakinhoudelijk leiderschap en aan goed werkende internetaansluitingen (bijvoorbeeld voor digitaal overleg).

Over het onderzoek

In de zomer van 2021 deden 160

zorgprofessionals mee aan het onderzoek, waarvan 69 begeleiders en 91 behandelaren

(gedragsdeskundigen, fysiotherapeuten en artsen VG).

Zij beantwoordden een online

vragenlijst. Bij elke vraag gaven de

deelnemers aan of het onderwerp voor hen belangrijk was bij het delen en toepassen van kennis tijdens de

coronapandemie, en hoe belangrijk het onderwerp voor hen was vergeleken met de periode vóór de pandemie. De vragen

waren verdeeld in vijf categorieën die een rol spelen bij het delen en toepassen van kennis:

1. rol van individuen
2. rol van teams
3. rol van eigenschappen van hulpmiddelen en werkwijzen
4. rol van randvoorwaarden vanuit zorgorganisatie
5. rol van omgeving van zorgorganisatie

Resultaten

Categorie 1: rol van individuen

In deze categorie vroegen we zorgprofessionals naar de rol van individuele personen bij het delen en toepassen van kennis tijdens de coronapandemie. Bijvoorbeeld of naasten informatie deelden met zorgprofessionals over hun familielid met een verstandelijke beperking. Of dat zorgprofessionals zelf beslissingen namen op basis van hun kennis en daarmee leiderschap lieten zien. Ook vroegen we zorgprofessionals of

(hogere) managers hulp gaven door het aanbieden van hulpmiddelen, zoals toegang tot vakliteratuur. Minstens de helft van de zorgprofessionals vond dat individuele personen een belangrijke rol speelden bij het delen en toepassen van kennis. Dit was tijdens de pandemie net zo belangrijk of zelfs belangrijker dan daarvoor.

Categorie 2: rol van teams

In deze categorie vroegen we zorgprofessionals naar de rol van mono- of multidisciplinaire teams bij het delen en toepassen van kennis tijdens de coronapandemie. Bijvoorbeeld via multidisciplinair overleg met meerdere zorgprofessionals en het informeel uitwisselen van kennis met collega-zorgprofessionals. Twee derde van de zorgprofessionals vond de rol van deze teams bij het delen en toepassen van kennis tijdens de pandemie net zo belangrijk of zelfs belangrijker dan daarvoor.

Categorie 3: rol van eigenschappen van hulpmiddelen en werkwijzen

In deze categorie vroegen we zorgprofessionals naar de rol van eigenschappen van hulpmiddelen en werkwijzen bij het delen en toepassen van kennis tijdens de coronapandemie. Een hulpmiddel is bijvoorbeeld een communicatiepaspoort. Een werkwijze kan zijn het dragen van beschermende kleding in geval van quarantaine. Driekwart van de zorgprofessionals vond de rol van de eigenschappen van hulpmiddelen en werkwijzen, zoals de gebruiksvriendelijkheid ervan, belangrijk bij het delen en toepassen van kennis. Dat gold meer voor begeleiders dan voor behandelaren.

Categorie 4: rol van randvoorwaarden vanuit zorgorganisatie

In deze categorie vroegen we zorgprofessionals naar de rol van verschillende randvoorwaarden vanuit de zorgorganisatie zelf bij het delen en toepassen van kennis tijdens de coronapandemie. Bijvoorbeeld goed werkende kantoor- en ict-systemen, beschikbare hulpmiddelen zoals picto's, voldoende tijd en voldoende beschikbare medewerkers. Deze randvoorwaarden speelden voor zorgprofessionals een

belangrijke rol bij het delen en toepassen van kennis. De meeste zorgprofessionals vonden kantoor- en ict-systemen tijdens de pandemie net zo belangrijk of zelfs belangrijker dan daarvoor. Dat gold meer voor behandelaren dan voor begeleiders.

Categorie 5: rol van omgeving van zorgorganisatie

In deze categorie vroegen we zorgprofessionals naar de rol van netwerkpartners in de omgeving van de zorgorganisatie bij het delen en toepassen van kennis tijdens de coronapandemie. Voorbeelden van aangereikte kennis vanuit netwerkpartners zijn: aanwijzingen van beroepsverenigingen, handreikingen van de branchevereniging en antwoorden op kennisvragen vanuit de samenwerkende academische werkplaatsen voor verstandelijke beperkingen. De meeste zorgprofessionals vonden de bijdrage van de netwerkpartners belangrijk bij het delen en toepassen van kennis, zowel tijdens als vóór de pandemie.

Aanbevelingen

Tijdens een gezondheids crisis zoals de coronapandemie is het snel delen en toepassen van nieuwe kennis cruciaal om goede kwaliteit van zorg te kunnen blijven bieden. Dat vraagt doorontwikkeling van de gebruikte manieren om het delen en toepassen van kennis te stimuleren. Zorgorganisaties kunnen kennisdeling en -toepassing versterken door beter aan te sluiten bij factoren uit het onderzoek, namelijk:

- Organisatorische randvoorwaarden voor het delen en toepassen van kennis waarborgen.
- Vakinhoudelijk leiderschap van management benadrukken.
- Goed werkende kantoor- en ict-systemen bieden.

Dit factsheet is gebaseerd op het artikel [Contextual factors influencing knowledge sharing and application in the care and support for people with intellectual disabilities during the COVID-19 pandemic](#)

Auteurs: drs. Marion Kersten (AWVB/VGN), dr. Noud Frielink (AWVB), prof. dr. Mathieu Weggeman (TU/e) en prof. dr. Petri Embregts (AWVB), 2023, Knowledge and Process Management

Meer weten? Neem dan contact op met Lucienne Heerkens, kennismanager van de AWVB: awvb@tilburguniversity.edu

september 2024

www.awvb.nl